

Ruimte!

Editie 2022

Droom komt uit na
bedrijfsverplaatsing
voor **akkerbouwers**
Timmerman in
Roswinkel

16

Agrarisch

Food &
Industries

VanWestreenen
ADVISEURS RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

- 4 Een 3D-puzzel in XXL-formaat:** een serrestal demonteren en elders opnieuw bouwen
- 22 Arjan en Annet Wilting** in Wijster bouwen wintergartens voor vleeskuikens
- 24 Windmolenbedrijf Rengineers:** nieuwbouw waar je energie van krijgt

4

14

24

30

- 4** Melkveehouders Hartemink demonteren serrestal en bouwen opnieuw op
- 8** Caroline van der Plas op werkbezoek bij VanWestreenen
- 9** Melkgeitenhouders Schuurman uit Oene over de doorontwikkeling van hun bedrijf
- 12** VanWestreenen is partner van Vallei Boert Bewust
- 14** Kalverhouder Van Laar over nieuwbouw en de stap naar gesloten bedrijfsvoering
- 16** Nieuw akkerbouwbedrijf voor Arjan en Brenda Timmerman
- 22** Annet en Arjan Wilting uit Wijster bouwden wintergartens voor vleeskuikens
- 24** Nieuwbouw voor windmolenbedrijf Rengineers in Barneveld
- 28** Team VanWestreenen: Wij staan voor u klaar!
- 30** Van Schaik in Ingen werkt met wilgen
- 32** Kennis uit de sector
- 34** Medewerker Clint Veelers aan het woord

Blijf kansen zien!

Een prettige werkcultuur, een fijne sfeer, samen veel kunnen bereiken en snel kunnen schakelen. In het jaar dat ik als mededirecteur bij VanWestreenen werk, voel ik me volledig thuis in deze gedreven en informele familiecultuur. Na een loopbaan in de bank- en mengvoerindustrie geeft het mij veel uitdaging en voldoening om nu in een eerder stadium bij plannen van ondernemers betrokken te zijn.

Door mededirecteuren Steven van Westreenen en Barry Wopereis te ontlasten van bestuurlijke taken houden zij maximaal tijd over voor hun grootste passie: ondernemers adviseren en begeleiden. Die passie kenmerkt ons team dat u als ondernemer op weg helpt, ontzorgt en begeleidt. De onafhankelijkheid, de snelle slagkracht, de actuele kennis en het niet uit de weg gaan van grote en complexe casussen kenmerken VanWestreenen.

Ook de stikstofpuzzel is groot en complex. Daarnaast hebben de inflatie, klimaatopgaven, vogelgriep en de oorlog veel impact op het buitengebied en de ondernemers. Ook ik maak me zorgen over de toekomst van de agrarische sector en de economische veerkracht van het platteland.

Natuurlijk spreekt regelgeving elkaar tegen als natuur, industrie, woningbouw en de landbouw druk leggen op het buitengebied. Een goede harmonie vinden is lastig, maar samen zullen we deze puzzel moeten leggen.

Ondernemersbloed stroomt en wil blijven stromen. De passie van het ondernemer willen zijn brokkelt nu gevoelsmatig af. Boeren vinden regels niet erg, maar als deze te vaak veranderen, brengt dat veel onzekerheden met zich mee. Oplossingen waarbij meten en innoveren centraal staat, bieden wél perspectief. Geef ondernemers meer tijd en zorg voor juridische houdbaarheid van een stikstofsysteem. Investeren doe

je niet voor vijf, maar voor minstens twintig jaar. Een sprekend voorbeeld daarvan is de investering in de overdekte uitloop voor hun kippen die Arjan en Annet Wilting deden om aan 1 ster van het Beter Leven-keurmerk te kunnen voldoen. In het artikel op pagina 22 en 23 vertellen ze hierover.

Veel boeren stoppen de komende jaren met hun bedrijf. Ik voorzie daardoor een toenemende vraag naar functieverandering in het buitengebied. Met aandacht voor een goede landschappelijke inpassing is daar veel in mogelijk. Het verhaal op pagina 4 waarin Jan Hulshof ingaat op het proces na het stoppen van zijn melkveebedrijf, het Rood voor Rood-traject en de vergunning voor het bouwen van een dubbele schuurwoning op zijn erf is daarvan een prachtig voorbeeld.

Blijf net als deze melkveehouders kansen zien, want die zijn en blijven er. Ondanks de huidige onzekere tijden hoop ik dat u de ruimte blijft vinden om uw bedrijf verder te ontwikkelen, toekomstplannen te verwezenlijken en dromen waar te maken. Ook wij blijven volop in ontwikkeling om u hierbij zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn.

Ik wens u veel succes, inspiratie in goede gezondheid en natuurlijk veel leesplezier met deze editie van Ruimte!

Gert Schoterman, directeur

Melkveehouders
Hartemink demonteren
serrestal en bouwen
opnieuw op

De situatie van het Rood voor
Rood-plan bij Jan Hulshof.

Rood voor Rood na staking bedrijf

Op het voormalige bedrijf van Jan Hulshof in Mariënelde zijn een functiewijziging en een bestemmingsplanwijziging doorgevoerd en is een Rood voor Rood-traject gestart. Hij heeft inmiddels een vergunning om op zijn erf een dubbele schuurwoning te bouwen. VanWestreenen verzorgde het volledige traject. Jan is content over het verloop. „VanWestreenen heeft de benodigde expertise in huis en weet de juiste ingangen bij de gemeente. Dat is onmisbaar.”

Van links naar rechts:
Roel en Luuk Hartemink, Jan Hulshof
en Albert Jan en Astrid Hartemink.

‘Dit moest in één keer goed’

Wie niet beter weet, ziet een nieuwe serrestal op het melkveebedrijf van de familie Hartemink in Lichtenvoorde. Niets is minder waar. Het is de stal van gestopte melkveehouder Jan Hulshof uit Mariënelde, die is gedemonteerd en opnieuw is gebouwd. Roel en Luuk Hartemink demonteerden eigenhandig de volledige bovenbouw van de stal en bouwden deze enkele kilometers verderop weer op. Een 3D-puzzel in XXL-formaat.

De boxen, de voerhekken, de emissiearme vloer, de deuren, de volledige bovenbouw: alles van de serrestal is gedemonteerd en van Mariënelde naar Lichtenvoorde verhuisd. Dankzij de tientallen foto's, labels, stickers en bouwtekeningen en met veel geduld en overzicht slaagde deze gigantische missie. In een jaar tijd is de volledige MDV-stal gedemonteerd en opnieuw opgebouwd. Een prachtig voorbeeld van circulair bouwen én van lef en doorzettingsvermogen. Want een dergelijk project is volgens de melkveehouders nog niet eerder uitgevoerd.

Dakdoek wel nieuw

Luuk Hartemink (25) studeerde aan de HAS in Dronten en zit sinds 2020 bij het bedrijf van zijn ouders Albert Jan en Astrid in. Zijn broer Roel

(23) is loonwerker, maar hielp tijdens de bouw volop mee.

Luuk: „Serrestal-bouwer ID-Agro had een dergelijk project nog niet eerder gedaan, maar gaven ons alle vrijheid en medewerking. Want we hadden hen natuurlijk wel nodig voor informatie en tekeningen. Een serrestal bestaat uit veel prefab beton en staal. We wisten al snel dat alles demontabel was, behalve het dakdoek. Het dak is dus nieuw. We wisten: dit doen we maar één keer en het moet in één keer goed zijn. We stonden er alle vier volledig achter.”

Prettige samenwerking

Het was 2012, toen voormalige melkveehouder Jan Hulshof de serrestal liet bouwen. Zeven jaar later besloot hij te stoppen met zijn bedrijf,

In een jaar tijd is de volledige MDV-stal gedemonteerd en opnieuw opgebouwd.

In de serrestal is plek voor honderd koeien. Die staan er naar verwachting eind december in.

Voorlopig wordt nog gemolken in de 2x6 visgraat-melkstal.

omdat geen van zijn vier kinderen het bedrijf wilde overnemen. Jan: „Natuurlijk vond ik het jammer, maar zonder opvolging zag ik geen toekomst meer in het bedrijf. Ook wilde ik zelf nog een keer wat anders gaan doen. Ik kende de familie Hartemink niet, maar toen ze contact opnamen, zag ik hun plannen vrijwel direct zitten.” Astrid vertelt dat de beperkte afstand tussen de bedrijven een groot voordeel is. „Als de afstand groot is, lopen de kosten natuurlijk snel op.” „Ook is het makkelijker om tussen de werkzaamheden op de boerderij door nog aan het werk te gaan met demonteren. De samenwerking met de familie Hulshof verliep al die tijd goed. We konden er altijd terecht en het contact over en weer is gewoon erg prettig”, vult Roel aan. Toch werd hun geduld nog wel op de proef gesteld, want het duurde nog bijna een jaar voordat de financiering rond was en de definitieve handtekeningen voor de verkoop van de stal gezet konden worden. Albert Jan: „Dankzij VanWestreenen is het vergunningentrajec binnen een half jaar afgewikkeld. In maart 2021 hadden we de financiering en in september was het papierwerk rond. Zonder VanWestreenen was dit nooit zo snel gelukt. We moesten ons bouwplan nog anders inrichten en de landschappelijke inpassing regelen. Dankzij Arjan Versteeg is dat allemaal soepel verlopen. Hij is een rustig persoon en ging alles stap voor stap door, van de milieutechnische tot de bouwtechnische vergunningen.”

Niet veel tegenvallers

Voor enkele grote materialen schakelden de melkveehouders een bedrijf in groottransport in, maar het merendeel

van de bouwmaterialen vervoerden ze zelf. Luuk was de man van het overzicht en de planning, Roel hielp hem zoveel mogelijk. Albert-Jan zorgde grotendeels voor de dagelijkse werkzaamheden op de boerderij. Albert Jan: „Eigenlijk is er niet veel tegengevallen tijdens het hele bouwproject. Bouwmaterialen lagen soms wat lang buiten, maar dat wisten we van tevoren. Goed en professioneel gereedschap is essentieel. Daar hebben we niet op bezuinigd. En het was belangrijk dat Luuk telkens het overzicht hield. Hij had de touwtjes in handen en heeft veel geïnformeerd en gebeld.”

Geweldig voor de koeien

De melkveehouders zijn meer dan tevreden over hun ‘nieuwe’ stal. Er is plek voor honderd melkkoeien die er naar verwachting eind december in staan. Voorlopig blijven ze nog melken in de 2x6 visgraat-melkstal in de voormalige ligboxenstal, maar in de nieuwe stal is al ruimte gereserveerd voor twee melkrobots. Albert Jan: „Het is aan Luuk om in de toekomst de stap naar automatisch melken te zetten.” Voor Jan is het een vreemde gewaarwording als hij ‘zijn’ stal bekijkt. Op enkele details na is de stal exact hetzelfde gebouwd. „Het is mooi om te zien dat de stal hier weer in gebruik is. Een serrestal is een mooi stalsysteem, de koeien hebben het er goed.” Astrid is het daar roerend mee eens. „Eerlijk gezegd vind ik serrestallen van de buitenkant niet erg mooi, maar nu, als ik er in sta, ben ik verkocht. Wat een licht en lucht. Het contrast met onze oude stal is groot. Het is geweldig voor de koeien. Ik ben helemaal om.”

Caroline van der Plas op werkbezoek bij VanWestreenen

Stikstof

Het hete hangijzer van dit moment is natuurlijk stikstof. Collega Sjaak van Schaik gaf een overzicht van hoe de regelgeving daaromtrent zich in de afgelopen 20 jaar heeft gevormd. Het is namelijk niet iets van de laatste tijd. Door de jaren heen zijn er perioden geweest waarbij uitbreiding van stikstofemissie was toegestaan conform de nationale regelgeving. Vanaf medio 2010/2011 werd duidelijk dat Nederland ook rekening had te houden met de Europese Natura 2000-wetgeving, met terugwerkende kracht naar zelfs 1994. In 2015 kwam het Programma Aanpak Stikstof (PAS), dat de oplossing voor alle problemen zou moeten zijn. Inmiddels weten we beter. Nadat de PAS in 2019 onderuit ging, kunnen bijvoorbeeld PAS-melders tot op de dag van vandaag niet verder. Door een aanpassing in de Wet natuurbescherming is het sinds vorig jaar niet meer mogelijk om een Natuurvergunning te krijgen als je binnen je bestaande stikstofrechten blijft. Je krijgt dan een zogeheten positieve weigering, dat feitelijk een momentopname is en later niets meer waard is en dus geen enkele zekerheid meer geeft. Daarnaast zijn er zorgen over het behoud van de latente ruimte en worden de emissiearme vloeren aangevallen. Nadat de minister op 10 juni met het 'beruchte' kaartje kwam, zien we dat deze verkeerd geïnterpreteerd wordt en veel onrust veroorzaakt.

Stoppers

Collega Sjaak van Schaik benadrukte dat er meer winst te behalen valt bij boeren die zelf vrijwillig willen stoppen, die wellicht al gedeeltelijk hebben afgebouwd. Zij zouden beter gefaciliteerd moeten worden. Zet uitkoop in op boeren

die al willen stoppen en zet niet in op gedwongen uitkoop van gezonde bedrijven. Tegelijkertijd verandert het landschap doordat agrarische bedrijven worden beëindigd en we meer burgers in het buitengebied krijgen. De dialoog met de omgeving wordt steeds belangrijker.

Wensnatuur

Van collega's Stefan ten Pierik en Nick Stap kreeg Caroline een paar voorbeelden te zien uit het rekenprogramma Aeries. Piekbelasters worden uitgekocht voor de natuur, maar zijn ze wel piekbelaster? Het voorbeeld gaf aan dat we niet weten of het beschermde plantje er staat, maar men rekent daar wel mee. Er zijn plaatsen waar agrariërs worden uitgekocht omdat de natuur zich daar moet ontwikkelen. Wensnatuur, zoals wij dat noemen. Er staat nu bijvoorbeeld een gezond bos, maar men wil daar heide van maken. Ook kwam naar voren dat het rekenprogramma Aeries na 2019 niet bijgewerkt is met nieuwe vergunningen, wat de betrouwbaarheid van het rekenmodel nog verder verkleint. Naast onzekere natuurtypen en wensnatuur zijn er ook gewoon de nodige rekenkundige fouten in Aeries, en zijn de natuurkaarten op sommige punten ook zeer discutabel. Sommige wegen worden ingetekend als stikstofgevoelige natuur en rekenpunten die aangewezen worden met minder dan 100 vierkante meter stikstofgevoelige natuur erin.

We kijken terug op een nuttig gesprek waarbij we onze zorgen en bevindingen vanuit onze achterban konden uiten. En voor Caroline voldoende input om mee aan de slag te gaan!

Net voor de zomervakantie was Caroline van der Plas van BoerBurgerBeweging (BBB) samen met collega Tjerk Zeitsen bij ons op werkbezoek. We gingen het gesprek aan over de actuele punten die momenteel spelen in de agrarische sector.

Melkgeitenhouders
Schuurman uit Oene
over de
doorontwikkeling
van hun bedrijf

De broers Willian (l) en Robert Schuurman zijn trots op de bedrijfsontwikkeling van de laatste jaren. De verlenging van de bestaande melkgeitenstal leverde meer ruimte voor de geiten op.

Familiebedrijf met aandacht voor dierenwelzijn, optimalisatie en secuur werken

De broers en melkgeitenhouders Robert (38) en Willian (33) Schuurman zijn van het motto $1 + 1 = 3$. Ze versterken en respecteren elkaars sterke ondernemerskwaliteiten. Met hun ouders en vrouwen Ellen en Leonie vormen ze een maatschap, een echt familiebedrijf. Want samen zetten ze de schouders eronder, al is tijd voor hun gezinnen ook belangrijk.

De ochtendmelking start dagelijks om 05.00 uur. In de 2x45 zij-aan-zij melkstal worden in 3,5 uur tijd de 1.800 geiten gemolken. 's Middags rond vier is het tijd voor de tweede melkbeurt. „Melken hebben we altijd mooi werk gevonden en nog steeds verveelt het nooit. Het is prachtig om met de dieren in contact te staan”, aldus Robert. Tot 2008 was het bedrijf een gemengd bedrijf met melkkoeien en vleesvarkens. Van de ommezwaai naar geiten hebben ze geen moment spijt. Was het eerst Robert die met zijn ouders Jan en Zwaantje

in maatschap ging, in 2014 kwam ook Willian in het bedrijf. Sindsdien is het bedrijf volop doorontwikkeld. Naast de 1.800 melkgeiten worden 650 opfokgeiten op het bedrijf gehouden. „We hebben nu even rust”, zegt Robert lachend. „Voor het eerst in lange tijd zijn we niet aan het bouwen of met grondaankoop bezig.”

Verantwoordelijkheid en vrijheid

In 2008 begon de familie met 1.200 geiten en in 2014 breidden ze uit naar 1.830 geiten. Robert: „Huub

Bruggink regelt alles voor ons. Omgevingsvergunningen, Wet natuurbescherming, bouw aanvragen, tekenwerk en aanpassingen in het bouwblok. Hij voert gesprekken met de gemeente en de provincie en zorgt dat het voor elkaar komt. Huub kent ons, weet wat wij willen en regelt het gewoon.” Volgens Huub is het bedrijf de afgelopen tien jaar nagenoeg continu in ontwikkeling geweest. „Er zijn in deze periode veel nieuwe bedrijfsopstallen gerealiseerd. Zo is er een nieuwe mechanisch geventileerde

‘Ik ben ervan overtuigd dat wij met z’n tweeën net zoveel kunnen als met z’n drieën. Wij versterken elkaar’

melkgeitenstal gebouwd en heeft er een verlenging van de bestaande natuurlijk geventileerde melkgeitenstal plaatsgevonden. Er is een nieuwe opfokstal voor de jonge geiten gemaakt. Deze stal met mechanische ventilatie is vrij uniek in zijn soort. De stal heeft gezorgd voor veel arbeidsgemak bij de jonge geiten en heeft de opfok naar een hoger niveau gebracht. Verder zijn er meerdere loodsen, opslagbergingen, dierenverblijven, een mestopslagvoorziening en twee bedrijfswoningen gerealiseerd. Je kunt spreken van een nagenoeg complete metamorfose

van het bedrijf in deze periode.” VanWestreenen zorgde bij de laatste ontwikkeling van de verlenging van de melkgeitenstal en de realisatie van een opslagloods voor de gehele begeleiding van de procedures. De broers vinden het belangrijk om hiervoor de juiste mensen om zich heen te hebben. Willian: „Onze adviseur is bij alle bedrijfsontwikkelingen van de laatste tien jaar betrokken geweest. Dit is een constante factor in de gehele bedrijfsontwikkeling geweest.” Tijdens bouwwerkzaamheden pakken de broers veel zelf op. Daarbij komt hun achtergrond in de bouw goed van pas. Robert: „Wij gingen al vroeg aan het werk en kregen op jonge leeftijd al veel eigen verantwoordelijkheden van onze ouders mee. Toen we in 2008 met de geiten begonnen, was ik 24. Mijn vader gaf mij ook toen veel vrijheid. Daarvan heb ik nu nog veel profijt.”

Dierenwelzijn

Afgelopen winter verlengde de maatschap de bestaande melkgeitenstal. „Meer dieren houden kan en mag niet, maar we hebben puur gebouwd voor meer ruimte voor de geiten. Ze zitten nu op 1,6 vierkante meter per geit. Dit komt ten goede aan de melkproductie en het dierenwelzijn. We konden hierdoor het laatste stukje van de vergunning benutten”, licht Willian toe.

Want hoewel de uitbreidingsstop in de melkgeitenhouderij hen beperkt in doorontwikkeling van hun bedrijf, zetten ze wel in op optimalisatie. Veel aandacht gaat uit naar de lammerenopfok die half januari start. Robert: „Navels ontsmetten, kunstbiest, schone dozen en bakken, consequent voeren: we zitten er

De afgelopen tien jaar is het melkgeitenbedrijf nagenoeg continu in ontwikkeling geweest.

Maatschap Schuurman in Oene

Robert en Ellen (vier kinderen) en Willian en Leonie (drie kinderen) vormen samen met Jan en Zwaantje maatschap Schuurman in Oene. 1.800 melkgeiten vergund, 1.150 opfokgeiten. Bokjes worden op het eigen bedrijf afgemest. Robert: „We hadden een vaste mester, maar aan hem konden we niet meer leveren. We kunnen 300 bokjes houden, ze blijven drie tot vier weken. Helaas kost het ons nog steeds geld. We stoppen er veel tijd in, we geven ze de juiste zorg en daarom blijft het jammer dat we er minimaal aan overhouden.”

echt bovenop en krijgen daarbij vaak hulp van onze broer Gerwin.” Altijd zijn oren en ogen open om de geiten te beoordelen. Voelen, ruiken en zien is daarbij het credo. Hoe staan de dieren er bij, hoe is het met de mest, de vacht? Stress vermijden ze zoveel mogelijk.

Jong maaien voor goed ruwvoer

Ook op het vlak van de bewerking van hun gras- en maïsland werken ze secuur. Het bedrijfsareaal bestaat uit 40 hectare land inclusief 3 hectare veldkavels met maïs dat verkocht wordt. Gras maaien gebeurt iedere 3,5 tot vier weken. Bij de rantsoensamenstelling is goed ruwvoer de basis. „We proberen alles zoveel mogelijk in lasagnekuilen te maken. Geiten zijn gek op jong gras. De eerste bemestingsronde rijden we stalmest uit, daarna is het gemengde rundvee- en zeugenmest. Voor een betere grasgroei wordt de mest verdund. De weilanden zijn jong, we vernieuwen regelmatig. Maaien, schudden en harken doen we allemaal zelf.” Naast ruwvoer krijgen de geiten krachtvoer. De geitenhouders voeren 68 kilo krachtvoer per 100 kilo melk. Het strakke rantsoen uit zich in een melkproductie van 1.270 kilo melk met 3,50 procent eiwit en 4,25 procent vet. „Afgelopen winterseizoenen zaten we op bijna 5 procent vet. De melkproductie mag wel

weer wat hoger, vorig jaar zaten we op 1.350 kilo. Daar zitten we continu bovenop”, aldus Robert.

Voldoening

Willian licht toe waarom hun samenwerking op het bedrijf zo prettig verloopt. „We helpen elkaar, hebben aan een half woord genoeg. Robert is meer van het voeren en de geiten zelf, ik ben meer van het landwerk en de machines. Dat vult elkaar perfect aan. We reageren allebei snel als er iets moet gebeuren bij de geiten. Daarbij vertrouwen we elkaar blindelings.” Ook Robert is tevreden over de onderlinge samenwerking. „Ik ben ervan overtuigd dat wij met z’n tweeën net zoveel kunnen als met z’n drieën. Wij versterken elkaar. En als ik dan zie dat het technisch allemaal goed loopt en we alles onder controle hebben, geeft dat veel voldoening.”

Petra Apeldoorn, voorzitter
van Vallei Boert Bewust, en
Steven van Westreenen.

VanWestreenen is partner van Vallei Boert Bewust

Steven van Westreenen: 'Contact boeren met omgeving is belangrijk'

VanWestreenen is partner van Vallei Boert Bewust, een stichting die actief werkt aan het verbinden van boeren en tuinders met de samenleving. Voor directeur Steven van Westreenen is die doelstelling van groot belang voor een goede dialoog, wederzijds respect en meer betrokkenheid van consumenten bij voedsel. Hij gaat in gesprek met Petra Apeldoorn, voorzitter van Vallei Boert Bewust.

Petra, kun je iets meer vertellen over Vallei Boert Bewust?

Petra: „Wij vallen onder de landelijke stichting Boert Bewust. Vallei Boert Bewust bestaat uit bijna honderd boeren en tuinders die het belangrijk vinden om contact te zoeken met hun omgeving om te ervaren wat er speelt en wat belangrijk is. Deelnemers vormen samen met andere boeren uit hun regio een Boert Bewust-streek. Vallei Boert Bewust is als eerste streek actief vanaf 2014.”

Steven: „En daar zijn wij als VanWestreenen met trots partner van. Het is voor agrariërs erg belangrijk om met hun omgeving in contact te staan en te blijven. Krijg je nieuwe burens? Maak contact en vertel wat je doet. Heb je bouwplannen? Informeer je burens tijdig en ga met de bouwtekening bij ze langs. Vallei Boert Bewust heeft er zeker aan bijgedragen dat meer consumenten zijn gaan inzien dat we de boeren hard nodig hebben in Nederland.”

Welke activiteiten organiseren jullie bijvoorbeeld?

Petra: „We stonden bijvoorbeeld onlangs op de open dag van de familie Van Ginkel in Renswoude. We organiseren wandelingen, fietstochten en houden regelmatig proeverijen en picknicks in combinatie met boerderijbezoeken bij onze deelnemers. In de zomer

stonden we met een informatiemarkt op een groots theaterspektakel over het platteland. Verder zijn we erg actief op Facebook en Instagram.”

Steven: „Jullie verlichte boerderijenroute eind vorig jaar was een groot succes. De grote opkomst zorgde voor een waar verkeersinfarct in de regio...”

Petra: „Dat klopt. Dat was echt een ongekend succes. De files waren kilometerslang.”

Wat is jullie wens richting de toekomst met en voor Vallei Boert Bewust?

Petra: „Wij zijn altijd op zoek naar nieuwe deelnemers. Al onze deelnemers halen een Boert Bewust Score; zo is zichtbaar welke keuzes te maken op het gebied van onder andere diergezondheid, milieu en richting de maatschappij.”

Steven: „Het zou mooi zijn als Boert Bewust meer verankerd wordt bij de ontwikkeling van nieuw beleid en dat Boert Bewust nog meer zichtbaar wordt in beleids- en planvorming. Net zoals Bel Leerdammer, die Boert Bewust heeft opgenomen in zijn duurzaamheidsscore. Dit is een goede ontwikkeling die nog veel meer en veel breder opgepakt mag worden als het aan mij ligt.”

www.valleiboertbewust.nl

Kalverhouders Van Laar in Barneveld zijn na nieuwbouw gesloten bedrijf

Maximale ruimte voor de kalveren voor nóg meer dierenwelzijn

Een nieuwe afmeststal voor rosé-kalveren is sinds maart 2022 in gebruik op het bedrijf van de familie Van Laar in Barneveld. Het bedrijf is door de nieuwbouw volledig gesloten: de kalveren blijven op een leeftijd van twee weken tot acht maanden op het bedrijf. Een lang gekoesterde wens kwam daarmee uit. Mees van Laar vertelt over het proces van plannen tot realisatie.

De centrale gang van de stal is precies in het midden gebouwd. Aan elke zijde bevinden zich 370 kalveren in afdelingen. Iedere helft heeft een eigen chemische luchtwasser, die met de achterzijden tegen elkaar zijn gebouwd. Vanuit de centrale gang worden de kalve-

weekenden op. Vanwege een dwarslaesie kan hij het spuiten van de dieren of het verplaatsen tussen de stallen niet doen, maar het voeren en alle administratieve werkzaamheden rondom het bedrijf neemt hij wel voor zijn rekening.

Geen concessies

De Barnevelder zit in maatschap met zijn vader Henk en zijn oudste broer Hendri. Twintig jaar geleden stapte de familie, mede vanwege gebrek aan perspectief, over van pluim- en melkvee naar kalveren. Beide broers hebben nu nog een baan buiten de deur: Mees op kantoor, zijn broer zit bij hetzelfde bedrijf op de mobiele kraan. Bij de bouw van de nieuwe stal regelde Mees de vergunningen en alle bijkomende administratieve zaken.

„Daar kwam best veel bij kijken, maar het was een mooie uitdaging om me mee bezig te houden. Gelukkig kregen we veel hulp en advies van Sjaak van Schaik en Theo van den Brink van VanWestreenen.

‘Het dierenwelzijn is zienderogen beter in deze stal’

ren gevoerd en wordt tevens verse lucht aangevoerd. Via een deur met lamellen komt de lucht binnen. Een klimaatcomputer regelt het klimaat in de stal. Mees van Laar start de zelfrijdende voerwagen en rijdt naar de kuil om maïs te halen. Het rantsoen bestaat uit brok, maïs en gehakseld stro. Het voeren van de kalveren pakt Mees regelmatig 's avonds en in de

In de nieuwe stal worden twee keer 370 kalveren gehouden, in de naastgelegen stal is plek voor 370 starters. De voormalige kalverstal is in gebruik als opslag.

We hebben ze écht nodig gehad. Direct vanaf het begin merkten we dat we samen aan hetzelfde doel werkten: een nieuwe afmeststal. Bij VanWestreenen gaan ze er echt voor, er worden niet snel concessies gedaan. De lijnen zijn kort, het contact is prettig. We hadden en hebben veel vertrouwen in ze. Ondanks de wat terughoudende houding van de provincie hielden ze voet bij stuk. Alles klopte, de berekeningen, de tekeningen. De vastberadenheid bij VanWestreenen heeft ons uiteindelijk gebracht waar we wilden zijn. Het vergunningentraject duurde driekwart jaar, net als de bouw; daar hebben twee aannemers uit de familie aan meegewerkt. Al met al blik ik er erg tevreden op terug.”

Stijging in groei

De kalverhouder is tevens erg tevreden over het uiteindelijke resultaat van de stal. De stal voldoet aan de Maatlat Duurzame Veehouderij en bij de inrichting is gekozen voor maximale ruimte voor de kalveren. De kalveren staan op rubberen roosters en er is gekozen voor voldoende daglicht via een lichtstraat over de gehele lengte van de stal. De mestopslagcapaciteit is minimaal een jaar en op een gedeelte van het dak liggen zonnepanelen die nagenoeg zelfvoorzienend zijn.

Ook over de conditie van de kalveren is Mees goed te spreken. „We zien een lichte stijging in groei. Je ziet ze meer liggen en ze blijven schoner. Het dierenwelzijn is zienderogen beter in deze stal”, vertelt hij, terwijl hij een tevreden blik werpt op de kalveren. „Dat is het mooie aan kalveren houden. Je wilt er het

maximale uit halen en het geeft voldoening als je dat ook voor elkaar krijgt.”

In de nieuwe stal worden twee keer 370 kalveren gehouden, in de naastgelegen stal is plek voor 370 starters. De voormalige kalverstal is in gebruik als opslag. Door de nieuwbouw is het bedrijf gegroeid van 650 naar 1.120 dieren én is de stap naar een gesloten bedrijfsvoering gezet.

Mees: „We kunnen nu alle starters zelf afmesten op één locatie. Dit geeft ons meer grip op dit onderdeel van de keten en we werken hiermee aan verduurzaming van de keten. Dit is een hele mooie stap.”

Mees van Laar: “De vastberadenheid van VanWestreenen heeft ons gebracht waar we wilden zijn.”

Arjan en Brenda
zijn meer
dan trots op
hun nieuwe
bewaarschuren
en nieuwe
woning.

Nieuw akkerbouwbedrijf voor
Arjan en Brenda Timmerman

'Het is als een droom die uitkomt'

Waar tot anderhalf jaar geleden nog een kale vlakte was in het uitgestrekte akkerbouwlandschap van het Drentse Roswinkel, staat nu het gloednieuwe akkerbouwbedrijf van Arjan en Brenda Timmerman. Twee bewaarschuren van 25 meter breed zijn geschakeld door een overkapping met verharding. Aan de voorkant staat het prachtige woonhuis. „Alle opslag is nu compact en overzichtelijk. Dit werkt super!”

Op een perceel iets verderop zijn twee machines bezig om de krokussen te rooien. Een redelijk uitzonderlijke teelt, net als de gladiolen en de valeriaan die Arjan Timmerman in zijn bouwplan heeft. Het past bij hem om te pionieren met bijzondere en meer risicovolle teelten. „Mijn vader had dat ook; ik heb het met de paplepel ingegoten gekregen.”

Een traditioneel veenkoloniaal bouwplan heeft hij ook nooit gehad. Het paste bij hem om de uitdaging op te zoeken en zich te verdiepen in de teelt van bijvoorbeeld wortelen, prei en veldbonen. Ik zoek die verbreding nu op met de teelt van onder andere graszaad en eerstejaars

'Deze opslagcapaciteit geeft heel veel rust'

zaaiuien. Ik houd ervan om wat te pionieren, maar de extra arbeid, de kosten en het risico moeten natuurlijk wel terugbetaald worden."

Prettig en overzichtelijk

De Drentenaren zijn meer dan trots op hun nieuwe bewaarschuren en prachtige nieuwe woning. In de schuren is nu plek voor 3.000 ton aardappelen en 500 ton uien in kisten, 400 ton pootgoed in kisten en 450 ton losse uien. De vloeren zijn uitgerust met ventilatieroosters. Arjan: „Ook in het gedeelte tussen de schuren in merk je veel natuurlijke trek; daar zijn dus ook mogelijkheden voor tijdelijke opslag. Ik zag deze bouw jaren geleden bij een akkerbouwer in Limburg en dat sprak me direct aan. Het werkt prettig en overzichtelijk en deze opslagcapaciteit geeft heel veel rust."

Zijn vrouw Brenda ontwierp de woning, waar de nadruk ligt op veel daglicht. De tuin is nu aan bod, maar genieten is het nu al volop. „Het is als een droom die uitkomt."

Afscheid van vleeskuikens

De verhuizing naar de nieuwe bedrijfslocatie betekende dat ze afscheid moesten nemen van de vleeskuikentak. Sinds 1992 maakte deze pluimveetak onderdeel uit van de bedrijfsvoering. Op de voormalige locatie in Nieuw-Weerdinge was vergunning voor het houden van 43.000 dieren, maar de praktijk pakte anders uit. Het bouwblok beperkte de lengte van de stal zodat er slechts 37.000 vleeskuikens gehouden konden worden.

Arjan: „We zaten behoorlijk vast en toch bleef ik de ambitie houden om naast de akkerbouw uit te breiden in de pluimveetak. Het spreekt mij

aan om met deze dieren te werken. Ik vind het een mooie combinatie met de akkerbouw." Wat ook meespeelde, was dat de omvang in pluimvee net te klein was om rendabel te zijn, want de kostprijs verlagen was lastig. Investeren in bijvoorbeeld eigen watervoorziening of een houtkachel om het gasverbruik te verminderen, is pas rendabel bij een grotere omvang. Toch liepen meerdere oplossingsrichtingen voor

uitbreiding op niets uit. De gemeente Emmen gaf niet mee. Een tweede stal bouwen mocht niet, een stuk bij de stal aanbouwen ook niet en zelfs op een nieuwe locatie uitbreiden liep op niets uit. „We wilden een intensieve locatie overkopen, waar een varkenshouderij gevestigd was. Ook dat liep uit op een dwaalspoor. De energie, de tijd en het geld die daar in gingen zitten, werkten demotiverend, want het bleef

Bedrijfsgegevens

Arjan en Brenda Timmerman, Roswinkel

- > 280 ha akkerbouw, waarvan 160 ha eigendom
- > 115 ha aardappelen
- > 50 ha suikerbieten
- > 11 ha graszaad
- > 50 ha zomergerst
- > 18 ha zaaiuien
- > 10 ha valeriaan
- > 9 ha gladiolen
- > 10 ha krokussen

In de schuren is nu plek voor 3.000 ton aardappelen en 500 ton uien in kisten, 400 ton pootgoed in kisten en 450 ton losse uien. Brenda ontwierp de woning, waarbij de nadruk ligt op veel daglicht.

'Honkvast zijn we niet, maar we wilden het wel goed en goed doordacht doen'

kriebelen en we kregen telkens de deksel op de neus", blikt hij terug.

„De omschakeling naar Beter Leven 1 ster betekent bovendien dat er geïnvesteerd moest worden in daglicht én een overdekte uitloop. Het brengt allemaal extra kosten met zich mee, plus dat je met meer oppervlakte per dier nog minder kuikens in een stal mag plaatsen. Uitbreiden in omvang was een must, maar we kregen het maar niet voor elkaar.”

Bedrijfsverplaatsing

De omstandigheden maakten het dat Arjan zijn plannen wijzigde. Het gegeven dat opschalen in pluimvee onhaalbaar bleek en het inzicht dat

de akkerbouwtak groeide en meer opbracht, deden hem besluiten zich te focussen op de verdere ontwikkeling van de akkerbouw. „Ik besepte ook steeds meer dat je met pluimvee toch meer gebonden bent, het zijn wel levende dieren. Als het in de zomer warm was, hield je hier toch rekening mee. Je gaat niet ver van huis en je wilt anderen daar ook niet mee opzadelen. We kwamen voor steeds meer beslissingen te staan.”

Wat ook meespeelde, was dat de akkerbouwpercelen verder van huis kwamen te liggen en dat de bedrijfsgebouwen in Nieuw-Weerdinge tegen grenzen aanliepen. „We moesten flink investeren. We vroegen daar al vergunning aan voor een grotere aardappelschuur en we wilden uitbreiden in de zaaiuienopslag. Dat ging moeizaam.”

Het gasverbruik van de woning, die is gebouwd in 1900 en een gemeentelijk monument is, liep behoorlijk in de papieren. De schuur dateerde uit 1930 en ook met de andere schuren liepen de akkerbouwers tegen grenzen aan. Dat steeds meer aardappelen buiten kwam te liggen, was niet wenselijk. De optie bedrijfsverplaatsing

kwam weer serieus in beeld.

Arjan: „Dat was een spannende stap, een grote uitdaging. Want we wisten natuurlijk dat daar veel bij kwam kijken. Maar toch, we zagen in dat we onze blik moesten verruimen als we door wilden met de akkerbouw. Honkvast zijn we niet, maar we wilden het wel goed en goed doordacht doen.”

Het te koop aanbieden van alleen de bedrijfsgebouwen liep op niets uit. „We wilden de grond er eigenlijk niet bij verkopen, maar zagen wel in dat dat de verkoopkansen waarschijnlijk zou vergroten.”

Dat bleek de juiste gedachte. Door de 40 hectare huiskavel erbij te verkopen, was de verkoop er snel door. De nieuwe eigenaren namen ook de pluimveetak er bij over. „Ik vind de pluimveetak er heel mooi bij, maar zie nu ook in dat het alleen richten op de akkerbouw heel veel meer oplevert.”

In juli verhuisde het gezin naar een noodwoning op de nieuwe locatie; net voor kerst verkasten ze naar de nieuwe woning. De schuren waren in september klaar voor de oogst. Inmiddels hebben de akkerbouwers hun bedrijfsareaal alweer

ruimschoots op peil: op hun vorige locatie hadden ze 170 hectare, nu hebben ze 160 hectare.

Ontzorging

Het was in 2012 dat Arjan in contact kwam met VanWestreenen. „We zijn toen al gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden tot vergroting van de pluimveetak.” Nu, met de nieuwbouw, verzorgde VanWestreenen voor de Drentenaren het hele vergunningstraject van a tot z. Arjan en Brenda zijn dik tevreden over het verloop daarvan. „Het duurde een paar jaar voordat duidelijk was wat we konden en mochten, maar toen dat eenmaal helder was, ging het snel. We hebben geen enkele tegenslag van de gemeente gehad. Arjan Versteeg en Barry Wopereis van VanWestreenen hebben ons volledig ontzorgd. Het contact over en weer is altijd prettig. Het is erg fijn om te weten dat zij alle kennis en expertise in huis hebben die wij zelf niet bezitten. Ook het feit dat zij zorgen dat alles wat aangeleverd moet worden, ook tijdig aangeleverd wordt en er voor gaan om alles voor elkaar te krijgen zoals wij dat wensen. Het is prachtig dat dat gelukt is.”

Arjan en Annet Wilting in de nieuwe wintergarten. "Ons werkplezier is met sprongen vooruit gegaan én de kippen doen het sindsdien erg goed."

Een aanblik in de stal, waar de luzernebaaltjes al klaar staan voor de nieuwe ronde dieren.

Pluimvee- en varkenshouders Annet en Arjan Wilting uit Wijster bouwen wintergartens voor vleeskuikens

'De kippen doen het echt beter na de omschakeling'

„Deze kippen hebben nu écht een beter leven. Wij willen niet meer terug.“

De woorden van pluimveehouder Arjan Wilting uit het Drentse Wijster spreken boekdelen. Al enkele rondes draait hij met het 1 ster Beter Leven-keurmerk. Dat betekent niet alleen een ander vleeskuikenras in de stal, maar ook meer ruimte per kip én een verplichte overdekte uitloop.

Het is rustig in de twee pluimveestallen op het Drentse erf. Morgen arriveren de vleeskuikens weer en is het voor het eerst dat in beide stallen de kippen met de nieuwe overdekte uitloop worden gehouden. Arjan Wilting kijkt er naar uit. Samen met zijn vrouw Annet heeft Arjan sinds 2015 een maatschap; tot die tijd runde hij het bedrijf met zijn ouders. Samen met hun kinderen Roy (19), Jorn (18) en Isa (16) wonen ze aan de rand van Wijster. „Wij hebben een grote gunfactor van de mensen in het dorp. Nooit krijgen we klachten over geluids- of geuroverlast. Dat is een kwestie van geven en nemen, dat werkt het best.“

Tevreden werpt hij nog een keer een blik in de lege stal, waar de luzernebaaltjes klaar staan en de schone waterbakjes staan te wachten op de dieren.

Verplichte overdekte uitloop

Alle Nederlandse supermarkten stappen in 2023 over op de verkoop van verse kip met minimaal 1 ster van het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming. Kippen krijgen niet alleen meer ruimte in de stal, ook is onder andere een overdekte uitloop, ook wel wintergarten genoemd, verplicht bij dit keurmerk.

Arjan kon de overdekte uitlopen uitpandig bouwen, zodat hij niet nog een keer extra vierkante meters staloppervlakte verliest om vleeskuikens te kunnen houden. In beide stallen kan hij nu 48.000 vleeskuikens houden. Voorheen waren dat er 70.000. In plaats van 20 per vierkante meter lopen er straks 12 kippen per vierkante meter in de stal.

Mooie witte deken

Inmiddels draaide Arjan al vijf rondes in de twee stallen volgens het nieuwe concept met traag-groeiende kuikens. De uitloop aan de tweede stal is nu ook klaar. Als ze drie weken zijn, maken de vleeskuikens gebruik van de uitloop. Dan gaan iedere ochtend om 8 uur de luiken open. Arjan is dik tevreden. „De kippen zien er echt beter uit. De uitval is veel lager en ze zitten prachtig in de veren. Het medicijngebruik is nihil. Het is koeler in de stal en de kippen zijn rustiger. Dit is fantastisch. Het is genieten, die aanblik van die mooie witte deken in de stal.“

Werkplezier

Arjans werkplezier is sinds de omschakeling met sprongen vooruit gegaan. „Dit kwam voor mij precies op het goede moment. Ik was eerlijk gezegd een beetje 'klaar' met de reguliere kippen voordat ik hiermee startte. Het liep minder goed, de uitval was hoog. Toen ik via De Heus een aanbod kreeg om met dit concept te gaan draaien, ging ik direct overstag. Het geeft me heel veel rust, want ik lever straks iedere acht weken af aan Storteboom. In het contract, dat tot 2027 loopt, staat welke prijs per kip we ontvangen. De voerprijs schommelt mee. We hebben er

Varkenstak op tweede locatie

Maatschap Wilting heeft naast de pluimveetak ook een varkenstak met 300 zeugen en 2.200 vleesvarkens. Arjans vader kocht de locatie iets verderop in 1987. Annet en medewerker Roelof richtten zich voornamelijk op deze tak. In de loop van de tijd is deze locatie uitgebreid en zijn nieuwe stallen gebouwd en werd intern verbouwd. De nieuwste stal is in 2011 gebouwd. VanWestreenen zorgde onder andere voor de Natuurbeschermingswetvergunning en andere benodigde omgevingsvergunningen. Arjan: „Ik begrijp heel goed dat mijn vader al sinds eind jaren tachtig klant bij VanWestreenen was. De ontzorging op heel veel vlakken is ons heel veel waard en heeft ons bedrijf veel opgeleverd.“

op deze manier bovendien veel minder werk mee, want we hoeven niet meer na 40 dagen een koppel uit de stal te halen dat al aan de kilo's zat. En we zijn veel minder in de weer met medicatie.“

Actuele kennis

De verplichte uitloop moet 20 procent van het staloppervlak zijn. VanWestreenen zorgde voor de benodigde vergunningen en tekeningen. Arjan ervaart de samenwerking met Stefan ten Pierik en Arjan Versteeg van VanWestreenen als positief. Aan een half woord genoeg hebben, de aanwezige actuele kennis bij de adviseurs en het vaste aanspreekpunt vindt hij grote pluspunten aan de samenwerking. „Als boer verdwaal je in de regels. Bij VanWestreenen zit de benodigde kennis er en dat weten ze bij de gemeenten ook.“ Groeien willen Arjan en Annet niet met hun bedrijf. Iets meer aandacht voor arbeidsgemak is wenselijk. Arjan: „Het ligt er erg aan wat de overheid wil met onze sector. Dat is onzeker, maar voor nu hebben we het bedrijf up to date en hebben we alles wat ons hartje begeert.“

Van links naar rechts: Eric Koetsier, Theo van den Brink en Lennard de Kruif.

Windmolenbedrijf Rengineers in Barneveld

Nieuwbouw waar je energie van krijgt

Het Barneveldse windmolenbedrijf Rengineers opende eind vorig jaar een nieuwe werkplaats en duurzaamheidshal in Barneveld. In het complex zijn de verschillende onderdelen van het bedrijf, van assemblage tot service en van montage tot onderhoud, bij elkaar gebracht.

Het grote gebouw aan de Amerikalaan, op bedrijventerrein Harselaar Centraal in Barneveld, springt direct in het oog. De imposante voorgevel met veel glaswerk en uitgebouwde gevelfragmenten met bovenaan het frisse logo vallen op. Niet alleen de uitstraling was belangrijk, de locatie van het nieuwe pand was dat misschien nog wel meer. Maar ook de strategische locatie heeft grote voordelen, want

het nieuwe pand is gemakkelijk en goed te bereiken voor zwaar transport vanaf de snelweg. Theo van den Brink, projectleider bij VanWestreenen, en Joop Bettink, oprichter van Rengineers, kennen elkaar uit hun jeugd. Toen Joop in de begin-jaren begon met de verkoop van kleinere windmolens op boerenbedrijven, betrok hij VanWestreenen erbij om de trajecten omtrent vergunningen uit te

zoeken. „Dat ging niet altijd eenvoudig, want 15 jaar geleden hadden niet alle gemeenten al beleid ontwikkeld over kleine windmolens”, blikt Theo terug.

Nieuwe naam, nieuwe locatie

Tot vorig jaar was Joops bedrijf onder de naam Bettink Service Team gevestigd aan de Energieweg in Barneveld. BestWatt, dat zich richt op kleine windmolens, bestaat nu zo'n vijf jaar.

De behoefte ontstond om op een nieuwe plek de verschillende disciplines onder één dak samen te brengen. De naam Rengineers werd geboren, een nieuw logo en een nieuwe huisstijl werden ontwikkeld en tegelijkertijd werden de plannen voor nieuwbouw door Theo van den Brink en Stefan Koudijs uitgewerkt. Bouwen op deze plek bracht namelijk wel milieueisen met zich mee. „Alle activiteiten die op dit terrein zouden plaatsvinden, vallen onder de milieucategorie 2 tot en met 3.2. De bedrijfsactiviteiten van Rengineers passen binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan”, aldus Theo. Ook was een beeldkwaliteitsplan vereist. Dit houdt in dat er extra aandacht moet zijn voor de vormgeving en het materiaalgebruik van het pand. Theo:

„Binnen het project Harselaar-Centraal zijn aan de Baron van Nagellstraat en de Harselaarseweg bedrijfspanden met een representatieve uitstraling gewenst. Zorgvuldig vormgegeven, met enige mate van transparantie in alle gevels, voorzien van

Over Rengineers

Bettink Service Team begon 25 jaar geleden met het onderhoud van windmolens tot 80 kW. Dit groeide uit tot onderhoud, service en reparatie van molens van 80 kW tot grote windturbineparken. Vier jaar geleden is er met BestWatt begonnen met de bouw van kleine turbines van 10 tot 80 kW (van assemblage, tot vergunning, tot realisatie). Alle nieuw gebouwde molens worden door Rengineers weer onderhouden en daarmee begint het onderhoud weer bij de kleine molens. Naast de kleine windturbines levert en installeert BestWatt/Rengineers ook zonnepanelen en opslagsystemen met accu's. Daarnaast experimenteert het bedrijf met waterstof-opslagsystemen.

Medewerker Lennard de Kruijf, projectleiding BestWatt:

'De veelzijdigheid van windmolens is boeiend'

„Wat begon met kleine windturbines tot 80kW groeide uit tot een bedrijf met grote windturbineparken, zonnepanelen en accu- en waterstofopslagsystemen. Deze opslagsystemen testen we nu uit, we willen weten hoe het werkt zodat we onze kennis verbreden. Met in totaal zo'n zestig mensen werken we op locaties voor plaatsingen, onderhoud en storingen en hier in de nieuwe hal vindt de assemblage en montage plaats. We ontzorgen de klant van a tot z; de vergunningen, de bouw, het monteren van windturbines en het onderhoud: we hebben nu alles onder één dak. Er komt best wat kijken bij het plaatsen van een windmolen. Gemiddeld duurt een vergunningstraject een half jaar. We kopen groot in en hebben altijd voorraad, zodat we snel kunnen schakelen. Het is een mooie branche, zelfvoorzienend willen zijn staat steeds meer in de belangstelling. De veelzijdigheid aan deze windmolens vind ik boeiend. De mechaniek, de techniek, het is mooi om daar dagelijks mee bezig te zijn.”

hoogwaardige gevelmaterialen en een logo dat onderdeel is van het totaalontwerp moet zorgvuldig opgenomen worden in de gevel.”

Geen storende lichtinval

Vervolgens was het ook een uitdaging om het transport met rotorbladen eenvoudig de snelweg te laten bereiken en andersom. Daar kwam een uitgebreid onderzoek met rijcurves en verkeerssimulaties aan te pas, compleet met verkeerslichten en andere objecten. „We kozen er uiteindelijk voor om de constructie- en opslaghal op het zuiden te bouwen en het kantoorgedeelte op het noorden. Groot voordeel daarvan is dat de controlekamer op het noorden ligt. In deze ruimte is op een metersgroot dashboard onder andere het functioneren van de windmolens te zien. Ook worden de weersverwach-

ting gecheckt en data geanalyseerd en kunnen via gps de monteurs in de servicebussen efficiënt worden ingezet. Doordat deze ruimte op het noorden ligt, is van storende lichtinval dus geen sprake.” Stefan en Theo zijn meer dan tevreden over het totaalplaatje van de nieuwbouw op deze situatie. „Er is een scheiding tussen de werkvloer en kantoor, maar alles vormt wel een mooi geheel. De uitstraling van het pand is mooi, de materialen zijn goed gekozen. Er is aandacht voor functionaliteit, veiligheid en esthetiek.” Voor de benodigde vergunningen van kleine windturbines verzorgt Theo voor Rengineers alle benodigde vergunningen. „Rengineers heeft zelf een vergunningencoördinator in dienst die alle voorwerk met gemeenten regelt. Daarna komen de aanvragen bij mij terecht.”

Medewerker Eric Koetsier, coördinator vergunningen:

'Vergunningentraject soepel laten verlopen'

„Als coördinator vergunningen houd ik mij bezig met het hele voortraject omtrent de vergunningaanvraag bij kleine windturbines. Ik heb contact met gemeenten, want de regelgeving omtrent windmolens verschilt behoorlijk. Voor de vergunningaanvraag is het belangrijk om goed te bekijken wat de gemeente toestaat. Dat gaat onder andere over ashoogte, wieklengte en landelijke inpassing. Na mij houdt Theo van den Brink van VanWestreenen zich met de verdere vergunningaanvraag bezig. De uitdaging om het vergunningentraject voor de aanvrager zo soepel en snel mogelijk te laten verlopen, vind ik een mooie uitdaging. Op het moment is de energiemarkt volop in beweging. Door de stijgende prijzen neemt de vraag naar windmolens sterk toe. Het mooie is dat we bij Rengineers alles in eigen hand hebben: de verkoop van de windmolen, het regelen van de vergunningen en het plaatsen.”

De constructie- en opslaghal zijn op het zuiden gebouwd en het kantoorgedeelte op het noorden. De controlekamer ligt ook op het noorden. Hierdoor is van storende lichtinval geen sprake.

Familie Drost in Lunteren is een van de klanten waarvoor Rengineers en VanWestreenen samenwerkten om tot de realisatie van een kleine windturbine op het agrarisch bedrijf te komen.

VanWestreenen Team

Wij staan voor u klaar

Team, Lunteren vlnr.

Henk Roelofsen (bouwkundig adviseur), **Clemens de Ruiter** (adviseur milieu), **Gert-Jan Nap** (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Hanneke van Wessel** (adviseur marketing en communicatie), **Theo van den Brink** (bouwkundig adviseur), **Sjaak van Schaik** (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Stefan Koudijs**

(bouwkundig adviseur), **Steven van Westreenen** (directeur/adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Thirsa van Veldhuisen** (secretaresse), **Jessica Schimmel** (adviseur ruimtelijke ontwikkeling), **Miranda Tinholt** (secretaresse), **Adri-Piet Stam** (adviseur ruimtelijke ontwikkeling en milieu), **Wilbert Westerbeke** (adviseur milieu), **Gert Schoterman** (directeur),

Hanneke Uitbeijerse (bouwkundig adviseur), **Clint Veelers** (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Cynthia Schipper** (junior adviseur ruimtelijke ontwikkeling), **Nick Stap** (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling).
Op de foto ontbreekt **Ester Haalboom** (adviseur ruimtelijke ontwikkeling en milieu).

Even voorstellen...

Clemens de Ruiter

Via zijn opleiding aan de Aeres Hogeschool in Dron-ten kwam Clemens vorig jaar bij ons stage lopen. Sinds september is hij ook in dienst getreden in Lunteren als adviseur milieu.

Cynthia Schipper-Bouw

In juli verwelkomden we Cynthia. Zij combineert haar studie op de Aeres Hogeschool met een baan als junior adviseur ruimtelijke ontwikkeling in Lunteren.

Merle Schuttenbeld

Na een succesvolle stage en afronding van haar opleiding bouwkunde aan de hogeschool Windesheim in Zwolle is per juli Merle Schuttenbeld in dienst gekomen als bouw- kundig adviseur in Lichtenvoorde.

Wilbert Westerbeke

Wilbert sloot zijn studie Agro-technologie in Wageningen succesvol af met een stage bij VanWestreenen en is in augustus in dienst getreden als adviseur milieu in Lunteren.

Jessica Schimmel

De afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling in Lunteren heeft sinds december vorig jaar versterking van Jessica Schimmel. Jessica is na haar studie en werk op de Universiteit Twente aan de slag gegaan als adviseur ruimtelijke ontwikkeling.

Team Lichtenvoorde en Tubbergen vlnr.

Czenzi Toet (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Arjan Versteeg** (bouwkundig adviseur), **Wieteke Schotsman** (adviseur ruimtelijke ontwikkeling en milieu), **Huub Bruggink** (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Merle Schuttenbeld** (bouwkundig adviseur), **Edwin Gierkink** (bouwkundig adviseur), **Stefan ten Pierik** (adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling), **Barry Wopereis** (directeur/adviseur milieu en ruimtelijke ontwikkeling).

Teba Jongenotter: "Het mooie aan een wilg is de buigzaamheid en de duurzaamheid."

De metershoge stapels wilgentakken op het Ingense bedrijf.

De zelf ontwikkelde Schaikmat, een mat van wilgentenen die gebruikt kan worden als oeverbescherming of als drijvend eiland met waterplanten.

Van Schaik in Ingen werkt met wilgen

Een ambacht mét en vóór de natuur

Van Schaik in het Gelderse Ingen is een bedrijf dat thuis is in een bijzonder ambacht: het kweken van wilgen en dit natuurproduct verwerken tot producten voor onder andere herstel van oevers en bodems van watergangen. „Wij beschermen de natuur met natuurproducten”, vat Teba Jongenotter bondig samen.

Op het Ingense bedrijf bieden de metershoge stapels wilgentakken een imposante aanblik. Buiten werken medewerkers aan het op maat zagen van de wilgentakken. In de drie grote schuren staat het machinepark en vindt de productie van griendhoutproducten plaats. Directeur Teba Jongenotter wijst naar de nieuwste schuur. „Daar maken we onze zelf ontwikkelde Schaikmat, een mat van wilgentenen die gebruikt kan worden als oeverbescherming of als drijvend eiland met waterplanten. Op deze manier is de mat van ecologische meerwaarde en levert het ook nog eens aanzichtverfraaiing op. Vogels, vissen en insecten vinden er voedsel en schuil-, rust- en broedplaatsen. We kweken de mat op onze locatie op met riet en waterplanten. De mat zal vergaan en van het ijzerdraad is na verloop van tijd niets over, de wortels van de waterplanten nemen de functie van oeverbescherming over.”

Machinaal en handmatig oogsten

Teba bracht een groot gedeelte van zijn jeugd door op het Ingense bedrijf. Sinds dertien jaar is hij directeur. Het bedrijf is al ruim zestig jaar actief in griendhout, een gespecialiseerde tak van sport. Griendhout wordt van oudsher door voorname-lijk boeren gewonnen uit grienden: een gebied aangeplant met hoofdzakelijk (knot)wilgen en elzen. Het hout werd met de hand geoogst en opgebost. De komst van machinaal aangelegde grienden maakte het mogelijk om ook machinaal te oogsten en het werk efficiënter uit te voeren. Teba: „Nog steeds oogsten we

Rondom het bedrijf wordt op 15 hectare wilgen gekweekt.

‘Praktisch en overzichtelijk’

Afgelopen winter werd de derde schuur in gebruik genomen. Ruim zes jaar geleden ontstond de wens om op het bouwblok schuren te bouwen die hoger en groter waren dan de bestaande. VanWestreenen verzorgde de omgevingsvergunning bouw en de omgevingsvergunning milieu en de ontwerpen en tekeningen voor de schuren. Teba is tevreden over de samenwerking met VanWestreenen. „Ze hebben ook de landschappelijke inpassing verzorgd”, vertelt hij. „Onlangs is de aanplant aan de achterzijde van het bouwblok afgerond. Ons bedrijf doet specialistisch werk en het is dus wat lastig om te zeggen waar we onder vallen. Er zit een agrarische bestemming op deze locatie. Steven en Theo hebben er in goed overleg met de gemeente Buren voor gezorgd dat we alles hebben wat we willen. De schuren zijn ruim en goed gesitueerd en er is voldoende manoeuvreerruimte. Het werkt erg praktisch en overzichtelijk zo.”

met de hand in natuurgebieden. Hiervoor gaan we in de wintermaanden met een groep medewerkers de bossen in. Dat is prachtig werk.”

Duurzaam en milieuvriendelijk

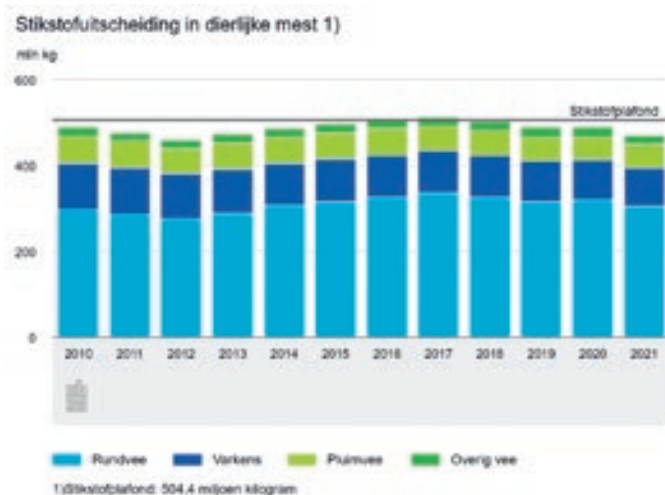
Een van de hoofdactiviteiten van Van Schaik is het leveren en aanbrengen van zinkstukken. Hiervoor wordt

wilgenhout uit natuurgebieden en van de eigen plantages gebruikt. De zinkstukken zijn opgebouwd uit filterdoek, waarop met de hand wilgenwiepen worden vastgeknoopt. Naast jarenlange ervaring en vakkennis heeft Van Schaik ook de benodigde materialen in huis om de zinkstukken vakkundig aan te brengen. Rondom het bedrijf wordt op 15 hectare wilgen gekweekt. In totaal heeft het bedrijf in Nederland 70 hectare en in Polen 40 hectare wilgenhout. Iedere twee jaar wordt een wilg geoogst, de oogstperiode loopt van oktober tot maart. Van Schaik kweekt en levert ook grote hoeveelheden Salix (wilg)-onderstammen voor de sierteelt. Dit zijn de stammen waar een sierteeltkweker een ent op plaatst, waarna deze als plant of boom bij een tuincentrum terecht komt. Hieraan zijn hoge standaarden verbonden qua gezondheid, rechtheid en maatvoering. De afzet vindt plaats in Nederland, Duitsland, Polen en diverse andere Europese landen.

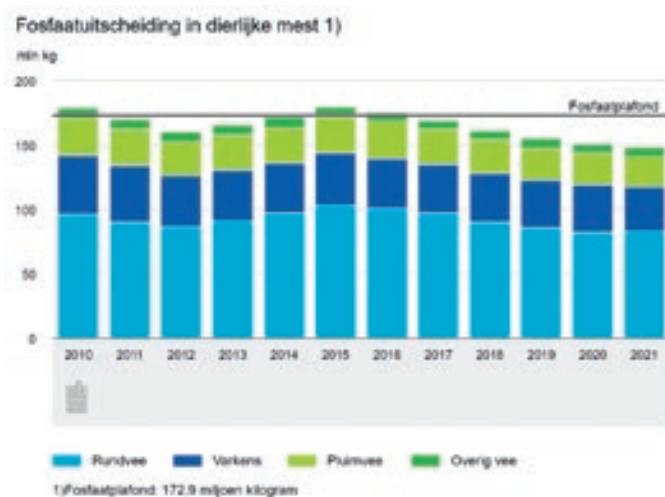
Teba: „Het mooie aan een wilg is de buigzaamheid en de duurzaamheid. Een wilg neemt bovendien CO₂ op. Onze producten zijn duurzaam en milieuvriendelijk. De mogelijkheden met wilgen zijn groot. Zo maken wij ook stuifschermen om duinen te beschermen of paden of overgangen vrij te houden. Beschoeiingen om oevers te verstevigen, maken en plaatsen is ook ons specialisme.”

Minder stikstof en fosfaat in dierlijke mest

De uitscheiding van stikstof in dierlijke mest bedroeg 471 miljoen kilogram in 2021. Dat is ruim 18 miljoen kilogram minder dan een jaar eerder en bijna 7 procent onder het stikstofplafond dat de Europese Unie heeft vastgesteld voor de Nederlandse veestapel. De fosfaatuitscheiding bedroeg 148 miljoen kilogram in 2021. Dat is 1,8 procent minder dan in 2020 en ruim 14 procent onder het fosfaatplafond. Dit meldt het CBS op basis van definitieve cijfers.

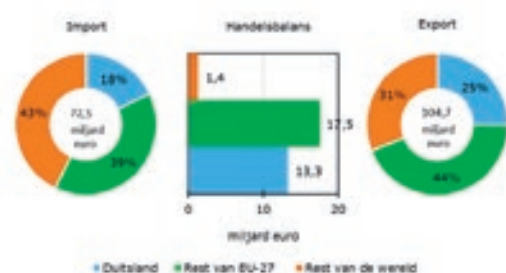
De fosfaatuitscheiding daalde vorig jaar met 2,7 miljoen kilogram naar 148,0 miljoen kilogram. De uitscheiding ligt daarmee ruim onder het plafond van 172,9 miljoen kilogram.

Stikstofrechten kopen/verkopen

Voor onze klanten zijn wij in vrijwel heel Nederland continu op zoek naar de mogelijkheid om stikstof aan te kopen (of te verkopen). Heeft u stikstofrechten nodig, of heeft u interesse om ze van de hand te doen? Meldt u zich dan aan via onze website [Allesoverstikstof.nl](https://www.allesoverstikstof.nl).

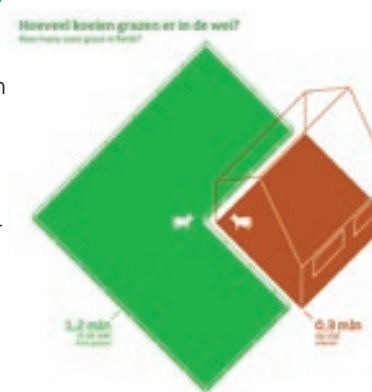
Nederlandse landbouwexport in 2021 104,7 miljard euro

Nederland exporteerde in 2021 voor 104,7 miljard euro aan landbouwgoederen, een stijging van 9,4% ten opzichte van 2020. Dit is een combinatie van de export van Nederlandse producten (75,7 miljard euro) en de wederuitvoer van landbouwproducten uit het buitenland (29,0 miljard euro). Zowel het exportvolume (+4%) als de prijzen (+5%) zijn gestegen ten opzichte van 2020. Ook de import van landbouwgoederen is gestegen tot 72,5 miljard (99% groei t.o.v. 2020). Dat blijkt uit het jaarlijkse onderzoek van Wageningen Economic Research (WUR) en CBS in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Deze editie van het rapport laat wederom zien dat de Nederlandse land- en tuinbouw sterk verweven is met Europese en internationale markten. Daarnaast heeft de Nederlandse agrofood-sector innovatief ondernemerschap, expertise en een unieke logistieke positie in bezit. *Bron RVO*

Hoeveel koeien grazen er in de wei?

Drie kwart van de melkkoeien van twee jaar en ouder stond in 2020 tijdens het weideseizoen in de wei, bijna 1,2 miljoen dieren. Het weideseizoen loopt van eind april tot in oktober. Sinds 2016 neemt het aantal koeien dat in de wei staat elk jaar toe. Een koe staat wel steeds korter in de wei. De koeien die in 2020 geweid werden stonden per dag gemiddeld zo'n 8,5 uur buiten, twee jaar eerder was dit 8,9 uur.

Kom jij bij ons werken?

Wegens gezonde groei zijn wij doorlopend op zoek naar nieuwe collega's. Bekijk onze vacaturepagina op de website voor een overzicht van onze openstaande vacatures.

Rundvee & Mechanisatie Vakdagen (RMV) Hardenberg

VanWestreenen zal eind oktober aanwezig zijn op de **Rundvee & Mechanisatie Vakdagen** in Hardenberg. Deze worden gehouden van **25 oktober t/m 27 oktober 2022**. U bent van harte **welkom in onze stand** (nummer 433).

Nog geen kaarten?

Deze kunt u gratis bestellen. Kijk hiervoor op onze website www.vanwestreenen.nl.

Colofon

Dit is een uitgave van VanWestreenen. Voor meer informatie over deze uitgave kunt u contact met ons opnemen. Aan het gestelde in deze editie van Ruimte! kunnen geen rechten worden ontleend.

Internet: www.vanwestreenen.nl
E-mail: info@vanwestreenen.nl
Redactie: Hanneke van Wessel
Tekst: Mascha Scharenborg
Vormgeving: Agrio Media & Design
Fotografie: A3Impressies

Locatie Lunteren
Scherpenzeelseweg 11
6741 LX Lunteren
T 0342 47 42 55

Locatie Tubbergen
Haarweg 9a
7651 KE Tubbergen
T 0546 70 65 86

Locatie Lichtenvoorde
Varsseveldseweg 65d
7131 JA Lichtenvoorde
T 0544 37 97 37

Clint Veelers combineert baan bij VanWestreenen met melkgeitenbedrijf in Hengevelde

'Prachtig werk om agrariërs te ontzorgen zodat ze verder kunnen met hun plannen'

Het is voor Clint Veelers (28) een grote plus dat hij de werkzaamheden op het melkgeitenbedrijf dat hij samen met zijn ouders heeft, kan combineren met zijn baan bij VanWestreenen in Lunteren. „Ik krijg veel vrijheid en dat is prettig.“

Drie keer per week rijdt Clint vanuit Hengevelde naar kantoor in Lunteren. Naast de 20 uur die hij bij VanWestreenen werkt, werkt hij thuis samen met zijn ouders op het Overijsselse bedrijf met 1.750 melkgeiten. Sinds twee jaar werkt hij als milieuadviseur bij VanWestreenen. Het is een baan die hij zich volledig eigen heeft gemaakt: van milieuvergunningen tot stikstofberekeningen, Clint draait zijn hand er niet meer voor om.

„Het is prachtig werk om agrarische ondernemers te ontzorgen en de juiste vergunningen te regelen zodat ze verder kunnen met hun plannen“

en kunnen doen waar ze goed in zijn. Wij maken bedrijfsontwikkeling voor agri-klanten mogelijk. Vooraf staat soms niet vast hoe een plan uitpakt. Het is als pionieren binnen de vergunningsruimte. Bij VanWestreenen zien we vrijwel altijd kansen en wordt niet zwart-wit gedacht.“

Nieuwe wereld

Na de hogere agrarische school in Leeuwarden ging Clint op zoek naar een baan buiten de deur. De functie van milieuadviseur sprak hem vrijwel direct aan, al was het een behoorlijk nieuwe wereld voor hem. „Op school leerden we niet veel over vergunningen en wat daar bij komt kijken. Inmiddels durf ik te zeggen dat ik in het hele stikstofdossier behoorlijk thuis ben. En ja, dat kan iedere week anders zijn. Bovendien gaat iedere provincie anders met het beleid om.“ Zijn senior collega's Sjaak van Schaik en Gert-Jan Nap begeleidde hem en werkten hem goed in. „En nog steeds kan ik altijd een beroep op collega's doen“, vult hij aan.

Familiesfeer

Clint waardeert de prettige familiesfeer die bij VanWestreenen heerst. „Het team is gezellig en nuchter en iedereen kan goed met elkaar overweg. Iedere dag lunchen we samen en regelmatig staan leuke uitjes gepland. We helpen elkaar, staan voor elkaar klaar en omdat VanWestreenen niet alleen de milieudiscipline in huis heeft, maar ook ruimtelijke ordening en een afdeling bouw, zijn de lijntjes kort. Ik voel me hier volledig thuis. En er zijn meerdere interessante en uitdagende vacatures bij VanWestreenen, dus mocht je meer willen weten, neem dan gerust eens contact op en kom bij ons langs.“

Benieuwd naar de uitdagende vacatures bij VanWestreenen? Scan de QR!

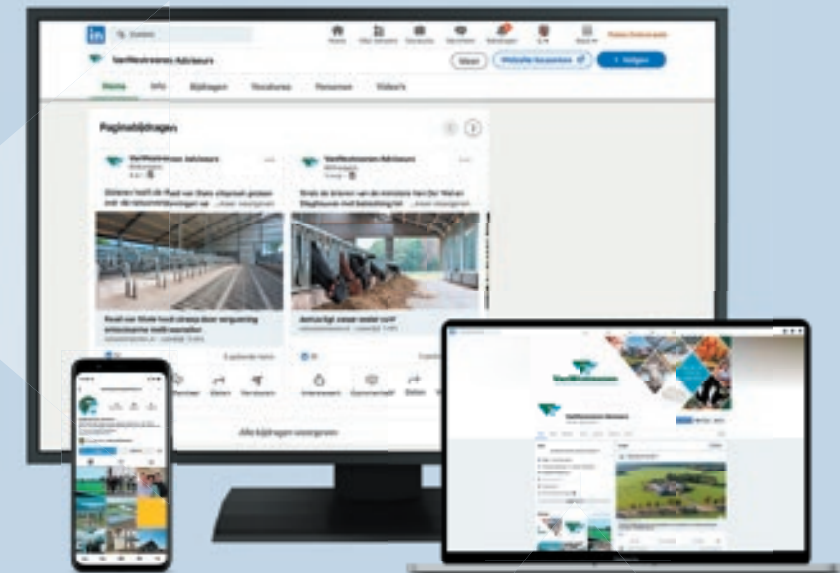
Blijf op de hoogte van het laatste nieuws

Nieuwe regels. Nieuwe wetten. **Wat zijn de gevolgen voor uw bedrijf?** Essentieel om te weten. Om kansen te kunnen pakken en bedreigingen af te slaan. **Via onze email-nieuwsbrief houden wij u op de hoogte van actualiteiten.** Ook op de hoogte blijven?

Meld u aan via onze website **www.vanwestreenen.nl**.

Volg ons ook op onze sociale-mediakanalen.

Agrarisch

Food & Industries

VanWestreenen
ADVISEURS RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Onafhankelijk sparringpartner voor ondernemers

- ▼ Bouwkundig advies
- ▼ Ruimtelijk advies
- ▼ Juridisch advies
- ▼ Milieuadvies

Agrarisch

**Food &
Industries**